

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.12>

УДК 330.35(477)

О. Ю. Бобровська,

д. держ. упр., професор, професор кафедри економіки та економічної безпеки, Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2174-9040>

О. І. Бобровський,

д. філос. з публічного управління та адміністрування, старший викладач кафедри економіки, Херсонський навчально-науковий інститут Національного університету кораблебудування

імені адмірала Макарова, м. Херсон

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7395-7477>

ПОБУДОВА КОРПОРАТИВНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ ЯК КРОК ІННОВАЦІЙНИХ ЗРУШЕНЬ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІКОЮ

O. Bobrovska,

Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Economics and Social and Economic Security,

University of Customs and Finance

O. Bobrovskyi,

PhD in Public Management and Administration,

Lecturer of the Department of Economics, Kherson Educational and Scientific Institute of the National University of Shipbuilding them Admiral Makarov

BUILDING A CORPORATE INFORMATION ENVIRONMENT FOR GOVERNMENT ACTIVITIES AS A STEP TOWARDS INNOVATIVE CHANGES IN ECONOMIC MANAGEMENT

Розглянуто організаційні засоби і складники процесів інформаційного забезпечення діяльності органів влади. Зроблено наголос на тому, що, незважаючи на вибір інформатизації суспільства як стратегічного шляху розвитку країни, темпи інформатизації діяльності органів влади з відновлення економічних процесів не мають суттєвих зрушень. Відмічено, що процеси цифрової трансформації діяльності органів влади як рушії економічного зростання у ключових сферах управління і відновлення економіки недостатньо спрямовуються на інформатизацію процесів здійснення управлінської діяльності і прийняття рішень при виборі й обґрунтуванні шляхів відновлення в планах спільної корпоративної галузевої та міжгалузевої співпраці територій і господарюючих структур. Загалом інформація недостатньо використовується для виконання всіх управлінських функцій, в планах усіх видів корпоративної діяльності і співпраці в галузевому і міжгалузевому середовищах. Запропоновано як своєрідний ресурс управлінського потенціалу органів влади створення інформаційного середовища управління. У його складі визначається функціональний, знаннєвий, технологічний, технічний, математичний і логічний інструментарій побудови корпоративних інформаційних процесів і обслуговування ухвалюваних управлінських рішень. Визначено структури і підсистеми інформаційного управлінського середовища, їх призначення, роль, зміст і зв'язки. Надано графічну модель структурної і змістовної побудови інформаційного середовища діяльності органів влади на регіональному рівні. Підкреслено, що формування інформаційного середовища систем управління сприятиме появі і розвитку нових векторів співробітництва, інституціалізації та інноватизації процесів управління відновленням економіки з боку органів публічної влади і суб'єктів господарювання.

The organizational means and components of the processes of information support of the activities of government bodies are considered. It is emphasized that, despite the choice of informatization of society as a strategic path for the country's development, the pace of informatization of the activities of government

bodies to restore economic processes has not changed significantly. It is noted that the processes of digital transformation of the activities of government bodies as drivers of economic growth in key areas of management and economic recovery are not sufficiently directed at the informatization of the processes of implementing management activities and making decisions when choosing and justifying ways of recovery in plans for joint corporate sectoral and inter-sectoral cooperation of territories and business structures. In general, information is not sufficiently used to perform all management functions, in plans for all types of corporate activities and cooperation in sectoral and inter-sectoral environments. The creation of an information management environment is proposed as a kind of resource of the management potential of the authorities. Its composition defines the functional, knowledge, technological, technical, mathematical and logical tools for building corporate information processes and servicing adopted management decisions. The structures and subsystems of the information management environment, their purpose, role, content and connections are determined. A graphic model of the structural and content construction of the information environment of the activities of government bodies at the regional level is provided. It is emphasized that the formation of the information environment of management systems will contribute to the emergence and development of new vectors of cooperation, institutionalization and innovation of the processes of managing the recovery of the economy by public authorities and business entities.

Ключові слова: інформатизація, процеси, управління, економіка, відновлення, діяльність, органи влади, суб'єкти господарювання, система управління, інформаційне середовище, цифровізація, трансформації, корпоративне управління, моделювання, модель.

Keywords: informatization, processes, management, economy, recovery, activity, authorities, business entities, management system, information environment, digitalization, transformations, corporate governance, modeling, model.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Створення умов побудови нової економіки обумовлюють великі труднощі для суспільства у виборі і обґрунтуванні напрямів підтримки його подальшого розвитку і пошуку надійних шляхів їх системного і ефективного здійснення.

Водночас з'явилися нові можливості для подолання проблемних питань інноваційної відбудови і розвитку економіки країни. Вони пов'язані зі стрімкою інформатизацією та цифровізацією суспільної праці, залученням сучасного інформаційного ресурсу в розвиток усіх сфер діяльності. Первісною з них є сфера управління, без послуг якої не може реалізовуватись жоден процес суспільної діяльності. Це потребує якомога швидкого опанування всіх наявних інноваційних ідей суспільного розвитку, заходів їх впровадження і застосування. Забезпечення ефективного управління з переходом на новий інформаційний рівень стає одним із ключових чинників впливу на якість розробки і реалізації конкурентоспроможних стратегій і планів відбудови економіки України на основі інноватизації, інформатизації та цифровізації процесів управління.

У світі інформатизація і трансформаційні процеси її впровадження охопили весь економічний простір, зокрема і в Україні. Заходи з інформатизації спрямовані на відновлення природного середовища, збереження довкілля та ресурсів енергетичних систем, відродження й оновлення економіки, а також широке використання можливостей інноваційного інформаційного забезпечення.

В розробці Національного інституту стратегічних досліджень «Україна – 2030. Стратегія зміни майбутнього» цифрова економіка країни розглядається як стратегічний напрям щодо формування нових рушіїв зростання на підґрунті цифрової трансформації економіки у складі стратегічних завдань: «сприяння прискоренню інтеграції цифрових технологій у виробничі процеси в галузях реального сектору економіки, сприяння впровадженню мереж «розумного» розвитку громад у ключових інфраструктурних сферах та ін.». Наголошується на необхідності розширення

внутрішнього ринку для інтелектуальних рішень та продукції високих технологій, впровадження секторальних проєктів розвитку цифрових інфраструктур (енергетика, транспорт, водопостачання та водовідведення, охорона здоров'я, освіта) та забезпечення їх сумісності на основі стандартизації. Передбачається розбудова інфраструктури інформаційних комунікацій (розширення широкосмугового доступу і покриття мобільним інтернетом, поширення мереж 5G, впровадження «хмарних» технологій, створення дата-центрів тощо). Актуалізується впровадження фінансових інструментів мотивації цифрової трансформації бізнесу та громад, сприяння розвитку інформаційних компетенцій громадян у побуті та професійній сфері [1, с. 6].

Значних результатів в інформатизації набула соціальна сфера – портали, електронні консультації, електронні зв'язки, інформаційна взаємодія з органами влади тощо. Впроваджуються корпоративні сектори організаційних підрозділів систем управління. При цьому відсутні індикатори економічного розвитку і зростання країни, не наводяться показники обсягу і вартості наданих інформаційних послуг у порівнянні з витратами на їх створення, впровадження і функціонування у ВВП країни. Систематизовані витрати на створення інформаційних процесів у зіставленні з досягненнями в економіці також не відображаються. Одночасно активно створюються органи управління розвитком інформаційних систем головних структурних об'єктів в управлінні інформаційною галуззю. В багатьох структурах обласних державних адміністраціях створені організаційні структури управління, діяльність яких повинна спрямовуватись на формування і розвиток нової інформаційної галузі. Серед них департаменти цифрової трансформації інформаційних технологій та електронного урядування, департаменти інформаційної діяльності і комунікацій з громадськістю, управління із питань цифрового розвитку і комунікацій, центри комунікативних і науково-інформаційних послуг, з'являються кібервиробництва, кібермашини, застосовується аутсорсинг розробки нових

продуктів та інші види інновацій у системі суспільної діяльності, діяльність яких потребує певного контролю з боку органів влади.

Формуванням інфраструктури інформаційної галузі займається низка державних і місцевих органів влади, інші державні управлінські структури, які впроваджують корпоративні портали. Але їх переважна більшість працює відокремлено. Вони розвиваються за власно обраними напрямками. На рівні територій і систем їх органів влади, стратегії, які б спрямовувались на задоволення спільних потреб і мали чіткий корпоративний план розвитку, не розробляються. Так, суспільні галузеві і господарські середовища як об'єкти управління інформаційною галуззю залишаються розмитими. Інституційні витрати на інформацію зростають, а показники окупності оновлення і безперервного розвитку інформатизації є некерованими. Непрозорими є і показники вимірювання ефективності інформаційної галузі, попри активне зростання інформаційних нематеріальних послуг.

Наразі потреба швидкого впровадження інформатизації до процесів відновлення економіки збільшується. Необхідним стає подальше удосконалення, розширення й доповнення форм співпраці та змісту процесів інформатизації управління галузями економіки, їх інтеграція у процеси відновлення. Необхідні нові вектори співробітництва, інституалізації та інноватизації організації процесів інформатизації, організаційне упорядкування й об'єднання діяльності щодо розвитку інформаційної галузі. Вирішенню зазначених проблем може сприяти створення корпоративних інформаційних систем, налагодження корпоративних процесів і формування відповідних структур діяльності, об'єднаних у єдине корпоративне інформаційне середовище органів влади різних рівнів. На аналіз можливостей вирішення цього питання спрямоване дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі особлива увага приділяється дослідженню питань інформатизації, цифровізації та трансформаційних перетворень у змісті управлінської діяльності. Ці питання частково розглядаються в наукових працях

В. Вишневського, О. Карпенко, С. Князева, В. Куйбіди, Ю. Божко, Д. Дзвінчука, О. Панченко, І. Сердюк, Д. Желюк, І. Гриценко, В. Хаустової, Л. Титаренко, В. Немчинова, Н. Хвостікова, Ю. Біленко та ін. [5–7]. Але питання організації інформаційних систем потребують подальшого розгляду і обґрунтування.

Постановка завдання: проаналізувати тенденції та етапи формування процесів інформаційної системи у внутрішній організації діяльності органів влади щодо управління процесами відновлення економіки; визначити наявні складники і структури інформаційних систем в управлінні економікою, їх спрямованість, взаємозв'язок та адаптивність до змін; оцінити роль органів управління в координації та розвитку інформаційних технологій управління, а також розробити пропозиції щодо забезпечення конкурентоспроможності інформаційних систем органів влади.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сфера трудової діяльності в сучасних умовах промислових і соціально-економічних трансформацій в економіці України характеризується змінами у змісті та умовах праці, що зумовлює появу нових форм і видів діяльності її об'єктів і суб'єктів. Це надає управлінню соціально-економічними процесами нових ознак, суттєвих змін характеристик й інформаційного забезпечення виконуваних функцій і завдань в управлінських процесах і структурах та поділу праці за різними ознаками. Водночас зростають вимоги до змісту, якості й обсягів використовуваної інформації. Інформація стає головним ресурсом і основною характеристикою управлінської праці й відповідних трудових процесів. Особливе місце в системах управління посідають інформаційні технології. Їх сучасний рівень суттєво розширює змістовну діяльність праці, розкриває і поглиблює зміст систем виконуваних завдань і їх сукупності в управлінських циклах ухвалення рішень. Зростає потреби в осмисленні характеристик побудови інформаційних процесів із застосуванням конверсійних і комунікативних технологій, а також технологій штучного інтелекту. Рівень інформатизації стає одним із вагомих показників, що

впливає не тільки на ефективність управління, а й безпосередньо, на всі види діяльності. Проте творчого оновлення інформаційного наповнення та нарощення потенціалу інформаційних процесів для розв'язання складних управлінських завдань і використання їх результатів в управлінні економікою наразі недостатньо. В основному обчислювальна техніка використовується для виконання відокремлених функцій і здійснення стандартних операцій без поглиблення інформаційного забезпечення та об'єднання їх змісту. Застосування їх можливостей для широкого впровадження інноваційних методів і сучасних інформаційно-комунікативних та комп'ютерних технологій на сьогодні недостатнє.

Заходи з інформатизації діяльності, які реалізуються в системах управління, переважно локальні і не поглиблюють зміст і систему цілісності та інноваційності процесів управління.

Очевидно, що системи управління будь-якого рівня для реалізації своїх функцій повинні мати чітко побудоване і всебічно розвинуте інформаційне середовище, в якому зосереджується вся первісна інформація про керовані об'єкти і системи. А саме – показники (індикатори) попередніх тенденцій, які дозволяють уявити динаміку змін і тенденцій досягнутого рівня розвитку, розрахункові показники стану процесів, об'єктів і систем, на які спрямовується управлінський вплив, показники ухвалюваних рішень та багатокритеріальні показники критеріїв розбудови управлінських систем. Ці види інформаційного ресурсу необхідні для розв'язання всіх без винятку завдань управлінської діяльності суб'єктів господарювання. Інформація використовується для формування ефективних інформаційно-комунікативних відносин, розробки технологій управління та модернізації технологій соціально-економічних процесів, постачання всеохопної аналітичної інформації про стан функціонування об'єктів і суб'єктів у керованих системах тощо. Особливе значення мають показники економічної та соціальної ефективності, корисності та безпеки господарювання, які неможливо визначити без належного інформаційного забезпечення. При

цьому управління економікою в умовах можливих несприятливих подій потребує не лише опису основних характеристик і заходів запобігання негативним впливам, а й їх кількісного оцінювання та вимірювання.

Інформація і інформаційні процеси сьогодні надають суспільству великі можливості як ресурс активізації процесів суспільного розвитку. Удосконалюється його інституційний, інноваційний, коеволюційний, рефлексійний і комунікативний рівні, а частина виконуваних робіт і процесів уже набула статусу надтехнологій і для своєї розробки і застосування потребує удосконалення наявних концепцій і стратегій інформаційного, системного і комплексного проектування, корпоративного впровадження з набуттям корпоративної солідарної відповідальності за результати діяльності в системах державного управління економікою. Нині вони недостатньо пов'язані з генерацією нових ідей і пошуком інформаційних рішень для їх практичного застосування, розробки теоретичних підходів до управління, розвитку абстрактного, аналітичного і системного мислення, опанування методами ітерації та діяльнісними елементами при вирішенні управлінських завдань, також глибокого розуміння факторів, що впливають на очікувані позитивні результати ухвалюваних рішень. Твердження про те, що управлінська праця є повністю творчою, поки не має достатніх підстав. Українські вчені О. В. Чумаченко, Т. С. Шульгіна наголошують, що «частка працівників, зайнятих творчою працею у сфері управління значно завищена». Характеризувати як «творчу» (вищий рівень управління) можливо лише «працю, що пов'язана з керівництвом та виконанням завдань, які потребують самостійних рішень... Звичайні управлінські процедури (операції), для виконання яких хоча й необхідні майстерність, здібності, увага, але які виконуються за заздалегідь визначеним правилам, не є творчими та можуть бути повністю автоматизовані (середній та нижчий рівень управління)» [2, с. 187].

Найбільшу частину часу під час вирішення управлінських завдань, за оцінкою експертів, витрачають саме виконавці, а не керівники. Однак рівень

їх професійної творчості і складності виконуваних робіт нижчий, хоча і більший за витратами часу, що збільшує їх чисельність й управлінські витрати. За результатами окремих досліджень, на виконання завдань витрати часу, встановлені методом опитування працівників структурних підрозділів ОДА, становлять 85–90 % [3, с. 127]. Наведена інформація засвідчує, що, незважаючи на вибір інформатизації суспільства як стратегічного шляху розвитку країни, результати впровадження сучасних інформатизаційних технологій в організацію управлінської діяльності органів влади поки недостатні. За останні роки в органах публічної влади державного та регіонального рівнів, органах управління галузями, суб'єктами господарювання у виробничій і соціально-економічних сферах з'явилась чітка тенденція збільшення кількості управлінських організаційних структур, посад і назв професій посадовців без обґрунтування їх чисельності і без вимог до особливого змісту професійних знань для керування системами. Збільшилась і кількість звернень органів влади різних рівнів до зовнішніх сервісних центрів. При цьому за цей час помітним стало зниження темпів і обсягів продукції, хоча і збільшилась кількість надаваних платних послуг населенню. Стає очевидним, що проблема прискорення впровадження інформації у процес розробки вибору та обґрунтування управлінських рішень і процесів інформатизації в системах управління, які повинні будуватись на сучасних технологіях і алгоритмах інноватизації управлінської діяльності, потребує суттєвого посилення уваги до вдосконалення організації діяльності в частині вибору структури, змісту, методів і механізмів інформаційного обґрунтування управлінських рішень для досягнення економічної ефективності їх реалізації.

Принципи організації і розвитку інформатизації України представлені в Законі України «Про національну програму інформатизації» [4]. В ньому надано глосарій термінів, зміст складників і засобів інформатизації, розкрито порядок формування та виконання робіт з реалізації програми, у т.ч. на регіональному рівні. Чітко визначені завдання з розробки, впровадження і

застосування інформаційно-комунікативних технологій у державному управлінні, місцевому самоврядуванні та суспільному житті, в організації електронної взаємодії. Створено потужний державний орган – Міністерство цифрової трансформації, на який покладена відповідальність за формування і реалізацію політики інформатизації, створення відповідних засад для реалізації її цілей, завдань і створення надійного фундаменту для розробки і впровадження процесів інформатизації в країні. Але стверджувати, що ці процеси вже стали основою побудови національної інформатизації й активно розробляються поки зарано.

Передумовою забезпечення прогресивного еволюційного розвитку процесів інформатизації є розробка комплексних інформаційних систем управління. Такі системи повинні бути узгоджені між собою і суб'єктами управління, а також відображені у відповідних програмах, проєктах і планах розробки інформаційних систем безпосередньо в органах управління. У процесі інформатизації управлінських функцій і завдань необхідно забезпечити їхню цілісність і взаємозв'язок, оскільки саме взаємодія сприятиме формуванню нових інтеграційних якостей управлінських процесів. Водночас важливо враховувати специфіку виконання функцій державними органами влади та керування суб'єктами господарювання різних галузей, що відрізняються за функціональною структурою і забезпечуються іншими інституційними, технічними, технологічними й комунікаційними ресурсами. Ефективна інформатизація потребує чіткого визначення спроектованих і апробованих етапів створення відповідних систем для обслуговування органів влади різних рівнів, а також впровадження інформаційних засад у їхню структуру. Нині ж ці процеси часто здійснюються безсистемно, що не дає повною мірою реалізувати всі можливості інформаційних ресурсів.

Сьогодні частина розробників, створюючи інформаційні технології управління, продовжує послуговуватися застарілими нормативними документами, які в розвинутих країнах втратили свою актуальність у практиці організації управлінських процесів. Водночас відсутні єдині

національні вимоги до органів влади, що відповідали б сучасному стану їх інформатизації за рівнями управління. Зберігається сегментований характер розроблення управлінських інформаційних технологій, навіть урахування залежностей від поточних ситуацій. Крім того, відсутній реєстр стандартних компонентів типових інформаційних технологій. Ці недоліки не враховуються і при встановленні параметрів оцінювання результатів плину інформаційних процесів управління економікою.

Головною тенденцією розвитку інформатизації суспільства і органів управління соціально-економічними процесами є інтеграція інформаційних технологій у глобальне інформаційне середовище. Це проявляється у формуванні класу взаємопов'язаних інформаційних систем корпоративного характеру. Їх корпоративним контентом є те, що вони повинні мати високий рівень корпоративності, який складається зі співпраці низки спільних інформаційних систем і корпоративного управління на основі єдиної архітектури й інфраструктури, спільних типових компонентів та інформаційних технологій корпоративного типу. Цьому сприяють корпоративні бази знань, сховища даних, галузева й адміністративна інформація, з якої формуються бази даних для ухвалення корпоративних рішень і створення корпоративних технологій, необхідних для реалізації функцій і завдань е-урядування.

Сукупність таких складників створює спільне інформаційне середовище, тому програмні заходи інформатизації діяльності всіх рівнів влади не повинні реалізовуватись вибірковыми, вузькоспеціалізованими локальними інформаційними проектами. Адже між ними існують не тільки певні відмінності, а й технологічні, методологічні, інформаційно-комунікативні зв'язки з іншими видами. При цьому вирішувані завдання стосуються багатьох господарських систем. Очолювані органами влади системи управління повинні створюватись і впроваджуватись за допомогою інтегрованих процесів інформаційного обслуговування, які формуються в різних підсистемах. Однак виконувані ними функції не повинні існувати

відокремлено, а мають інтегруватись в інформаційне середовище відповідних органів влади. Це середовище слід розглядати як науково обґрунтовану структуру системи інформаційного забезпечення управлінської діяльності, що включає сукупність локальних інформаційних підсистем. Вони забезпечують інформаційне обслуговування як внутрішніх, так і зовнішніх функцій систем управління та функціонують у реальному часі, спільному нормативно-законодавчому і науково-методологічному, аналітичному та інших видах систематизованої, структурованої, аналітичної та інших видів інформації і комунікативних послуг. Це необхідно для досягнення взаємопов'язаних цілей управління та охоплення основних елементів економічного простору суспільної життєдіяльності. У структурі зазначених систем мають бути представлені різні види інформації, алгоритми, методи, технологічні процеси й інструменти їх формування та використання. Саме ці складники забезпечують своєчасне надання органам влади необхідної інформації для розробки управлінських рішень і виконання завдань управлінських функцій.

Інформаційне середовище слід сприймати як своєрідний ресурс систем управління, який являє собою функціональний, знаннєвий, технологічний і технічний інструментарій ресурсного управлінського потенціалу. Його використання не лише надає інформацію, а й створює підґрунтя для формування і обґрунтування нових ідей на різних рівнях управління, у господарських структурах регіонів і галузей, а також у системах пов'язаних економічних відносин у суспільстві. Особливістю такого середовища є його корпоративний характер, що забезпечує інтеграцію цих підсистем, формує багатовимірність і багатоканальність даних та процесів, а також підтримує реалізацію базових інноваційних законів.

Сформоване інформаційне середовище управління економічним розвитком як його інформаційний ресурс надасть можливості визначати зміст, місце, спільні напрями інформаційних процесів та їх використання у структурних підрозділах управління при налагодженні й упорядкуванні дій.

Призначення інформаційного середовища – об'єднати зміст і цілі інформатизації всіх процесів управління, заходи з обґрунтування їх створення і проєктування, уникнути небажаних помилок і недоопрацювань, витрат на утримання й забезпечення функціонування систем управління, виокремлювати та управляти чинниками їх ефективного використання.

Вибору і проєктуванню процесів інформаційних систем для об'єднання в інформаційному середовищі управління повинен передувати їх всебічний аналіз. Так, необхідно дослідити:

- зміст управлінської діяльності органів управління, їх функції та завдання, спрямованість управлінського впливу й очікувані результати для керованих об'єктів;
- склад, призначення і ієрархію підрозділів управління, розподіл посад і повноважень фахівців і керівників у взаємозв'язку з керованими суб'єктами, галузевими, регіональними і місцевими системами і суб'єктами господарювання;
- організаційні рівні прийняття рішень різного значення, їх складність і масштаби поширення;
- особливості взаємодії з віддаленими суб'єктами господарювання;
- зовнішнє середовище систем управління;
- методи й технологічні процеси реалізації функціональних моделей ухвалення рішень, а також критичні чинники і показники їх якості;
- рівень досконалості організації та впорядкованості структури органів влади;
- стан існуючої інформаційної інфраструктури і можливості її інтеграції в новостворювані та оновлювані інформаційні процеси;
- рівень захищеності інформаційних ресурсів з позицій кібербезпеки;
- вартість утримання органів влади і їх систем інформаційного забезпечення.

До складу інформаційного середовища як його окремі складники повинні увійти всі необхідні та вже достатньо сформовані й апробовані

локальні інформаційні системи: інформаційно-пошукові; інформаційно-довідкові; інформаційно-аналітичні; інформаційно-управлінські; системи ухвалення управлінських рішень та інші системи з відповідним апаратним, організаційним, методологічним, комунікаційним, іншим необхідним забезпеченням.

Беззаперечно, що незалежно від організаційних форм побудови структур органів влади, створених для виконання визначених завдань, інформаційні середовища їх функціонування матимуть багато спільного. Тому під час проєктування і реалізації процесів системної інженерії інформатизації галузей доцільно застосовувати єдині підходи і уніфіковані моделі. Організаційна структура інформаційного середовища повинна включати підрозділи інформаційних підсистем з чітко визначеними цілями, завданнями, повноваженнями і посадами, відображати їх взаємозв'язок, перелік функціональних інтегрованих, наскрізних, об'єктно-орієнтованих, мережових, сіткових, ієрархічних і реляційних моделей та баз даних необхідних для їх реалізації і інших засобів.

Для ефективного функціонування інформаційне середовище систем управління повинно мати власну обґрунтовану інфраструктуру – адміністративну, організаційну, функціональну і процесну зі змістовно-методологічним, апаратним, технологічним, кадровим та іншими необхідними ресурсами забезпечення. Альтернативна графічна модель інформаційного середовища наведена на рис. 1.

Графічна модель, більш ніж інші види моделей, дозволяє зрозуміти принципи наслідування зв'язків між об'єктами системи, процесами співпраці, факторами впливу на результати діяльності і можливості створювати на цій основі реальні процеси ефективної діяльності. Створювана в інформаційному середовищі інформаційна продукція буде поділятися за рівнями. На першому рівні інформація опрацьовується за визначеними алгоритмами перетворень на нову інформацію для отримання чи розширення знань і використовується фахівцями державної служби різних спеціалізацій.

Нова інформація передається керівникам середніх ланок, які ухвалюють поточні інформаційні рішення. Розширена та поглиблена інформація передається на найвищий рівень управління для ухвалення рішень керівництвом вищого рангу.

Рис. 1. Графічна модель структурної і змістовної побудови інформаційного середовища діяльності органів влади

Джерело: складено автором

Під час побудови інформаційних процесів управління, залежно від призначення інформації, використовуються різні моделі: модель «вхід – вихід», процесно-орієнтовані моделі, функціонально-аналітичні моделі, моделі побудови потоків даних, моделі ухвалення управлінських рішень, моделі аналітичного оцінювання і прогнозування, інформаційно-технологічні, моделі автоматизованих робочих місць керівників, технології операційного аналізу, геоінформаційні технології, статистичні пакети обробки даних та інші технології підтримки ухвалення управлінських рішень.

Генерація і координація складників інформаційного середовища систем управління економікою з боку органів влади здатні підвищити рівень використання продуктивного потенціалу функціонування інформаційної сфери та прискорити забезпечення процесів економічного відновлення і формування нової економіки.

Висновки. Об'єктивне ускладнення процесів управління економікою у воєнний і повоєнний періоди потребує оперативного, багатоаспектного та багаторівневого і глибокого інформаційного забезпечення, а також швидкого інформування органів влади про стан, динаміку та якість керованих соціально-економічних і суспільних процесів, їх можливостей, конкурентоспроможність, стабільність і умови розвитку.

Джерелом необхідної інформації є організаційно впорядковані, знаннєво і методологічно сучасні інформаційні системи контролювані відповідними суб'єктами управління. Хоча сьогодні надана для потреб управління інформація вже є суттєво розширеною та упорядкованою, її різновиди, джерела й технології створення взаємопов'язані недостатньо, оскільки вони формуються в інформаційних системах різної структури, що інтегровані між собою.

У різних галузях господарювання формування інформаційних потоків не ґрунтується на взаємопов'язаних, взаємодоповнюючих і знаннєво-методологічних засадах, а також на споріднених і узгоджених методах

виконання інформаційних операцій. Крім того, не всі джерела інформації можна перевірити на якість, що знижує відповідальність за надійність отриманих донних.

Для забезпечення гнучких, потужних, керованих, якісних, своєчасних та безпечних інтегрованих процесів інформації, а також упорядкованого формування і руху інформаційних потоків у системах державного, регіонального та галузевого управління необхідно створювати інформаційні середовища, які будуть гарантовано забезпечувати визначення та реалізацію їх спеціальних функцій щодо надання органам влади інформації про стан, динаміку, якість і повноту економічних процесів.

Наведена графічна модель структурної і змістовної побудови інформаційного середовища діяльності органів влади, як схематичне відображення її сутності, складників, змісту функцій і моделей діяльності, полегшує формування уявлення про його побудову, інтелектуальний зміст, напрями інваріантного використання інформаційних процесів, їхню якість та інноваційність. Використання цієї моделі створює умови для прозорості, послідовності та структурованості побудови інформаційних систем, підвищує впорядкованість і цілеспрямованість проєктів інформатизації суспільної діяльності, сприяє формуванню інституційних моделей управління інформаційною галуззю.

Інформаційні перетворення, що забезпечують управлінську діяльність органів влади та підвищують її результативність, на сучасному етапі стають основою для створення нового типу управління, вагомою ланкою якого є інформаційне середовище. У ньому будь-який процес управління своєчасно забезпечується інноваційною інформацією, тому на його створення повинні бути спрямовані організаційні технології й інструментальні засади управління інформаційними ресурсами на різних рівнях органів влади.

Література

1. Україна – 2030. Стратегія зміни майбутнього: Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-12/ukraine-2030-1.pdf>
2. Чумаченко О. В., Шульгіна Т. С. Особливості нормування управлінської праці. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 1(23). С. 186–190. URL: http://www.evd-journal.org/download/2011/2011-1/Ek_visnyk_1_2011-186-190.pdf
3. Бобровський О. І. Цифрові трансформаційні процеси підвищення ефективності і розвитку публічного управління: монографія. Дніпро: УМСФ, 2025. 260 с. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/7671>
4. Про національну програму інформатизації: Закон України від 1 грудня 2022 р. № 2807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
5. Лукін С. Сучасні аспекти цифровізації публічних просторів. *Аспекти публічного управління*. 2020. Т. 8. № 1(спецвипуск), С. 91–93. URL: <https://doi.org/10.15421/152049>
6. Проект. Цифрова адженда України – 2020. Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року: Ініціатори: С. Кубів, О. Мініч, А. Бірюков. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України. Київ, 2016. 90 с. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
7. Куйбіда В. С., Карпенко О. В., Наместнік В. В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України*. *Державне управління*. 2018. № 1. С. 5–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2018_1_3

References

1. NISS (2020), “Ukraine – 2030. Strategy for changing the future: National Institute for Strategic Studies”, available at:

<https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-12/ukraine-2030-1.pdf>: (Accessed 15 March 2026).

2. Chumachenko O. V. and Shul'hinam T. S. (2011), "Features of standardization of managerial work", *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*, vol. 1(23), pp. 186–190, available at: http://www.evd-journal.org/download/2011/2011-1/Ek_visnyk_1_2011-186-190.pdf: (Accessed 15 March 2026).

3. Bobrovs'kyj, O. I. (2025), *Tsyfrovi transformatsijni protsesy pidvyschennia efektyvnosti i rozvytku publichnoho upravlinnia* [Digital transformation processes of increasing the efficiency and development of public administration], UMSF, Dnipro, Ukraine, available at: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/7671>: (Accessed 15 March 2026).

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), "Law on the National Informatization Program", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>: (Accessed 15 March 2026).

5. Lukin, S. (2020), "Modern aspects of digitalization of public spaces", *Aspekty publichnoho upravlinnia*, vol. 8, no. 1, pp. 91–93. <https://doi.org/10.15421/152049>

6. Kubiv, S. Minich, O. and Biriukov, A. (2016), "Digital Agenda of Ukraine - 2020. Conceptual Background. Priority areas, initiatives, projects for digitization of Ukraine until 2020", available at: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>: (Accessed 15 March 2026).

7. Kuibida, V. S., Karpenko, O. V., & Namestnik, V. V. (2018), "Digital governance in Ukraine, basic definitions of the conceptual and categorical framework", *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, vol. 1, pp. 5–10, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2018_1_3: (Accessed 15 March 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 18.03.26

Прорецензовано / Revised: 30.03.26

Дата публікації / Published: 23.04.26